

I. évf.

1925. június 1.

7. sz.

LELKI PÁSZTOR

MAGYARHONI EVANGÉLIKUS GYAKORLATI HAVI FOLYÓIRAT

Felelős szerkesztő és kiadó:

Vértesi Zoltán

magyarbólyi ev. lelkész.

Társszerkesztő:

Kemény Lajos

budapesti ev. lelkész.

TARTALOM.

Megemlékezés néhai Gyurácz Ferenc püspökről. V.

Ima hajlott koru betegért. Gyurácz Ferenc.

Pünkösdi egyházi beszéd. Ap. Csel. 2, 1-2. Botyánszky János.

Szentháromság vasárnapján. Ján. 3, 1—16. Hering János.

Belső szobában. Szth. u. 1. vas. Máté 6, 5—6. Kemény Lajos.

Szenh. u. 2. vas. Luk. 14, 15—24. Hoffmann Ernő.

Tavaszi vasárnapon. Ezs. 40, 7—8. Schöck Gyula.

Lelkészek urvacsorájakor. Geduly Henrik ev. püspök.

Aratás kezdetén. Beszédvázlat. Joel 3, 13; Máté 9, 35—38. Z.

Esketési beszéd, lelkész házasságkötésekor. Luk. X. Kemény L.

Elesett hősök emlékt. lelepl. Jel. 2, 10. Vértesi Zoltán.

Május utolsó vasárnapjára elrendeit hősi halottak ünnepén.

I. Tess. 5, 18. V.

Reggeli levél: Gyermekvédelem. Törvények. Szerk. üzenet.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
MAGYARBÓLY, Baranya-m.

Előfizetési ár: egy hóra 1 1/2,
egész évre 18 aranykorona.

Alapított 1910-ben.

FITTLER SÁNDOR

orgona, orgonasíp és harmonium készítő vállalata
modern gépekkel, villanyerőre berendezve.

Pesterzsébet, Határ-ut 20.

Készít

elsőrangu modern
gépezetes és lég-
nyomásu, tartós,
nemeshangu

UJ ORGONÁKAT

művészi kivitelben.

Európai és amerikai rendszerű

HARMONIUMOKAT

Hadicélokra elrekvirált és egyéb

ORGONASÍPOK

speciális készítése és szállítása.

vállalja régi orgonák légnyomásu rendszerre való átalaki-
tasát, kibővítését, javítását, tisztítását és szakszerű újra
hangolását, valamint orgonák évi jókarban tartását.

Villamos fujtató berendezések készítése. — Minden mun-
kaért jótállást vállalok. — Felvilágosításal, tervezettel és
költségvetéssel készséggel szolgállok. — Munkám szakszerű
és pontos végzéséről számos egyház elismerő- és köszönő-
levele tanuskodik.

I. Előfohászok, imák, versek.

Gyurátz Ferenc †

nyug. ág. h. ev. püspök, pápai lelkész 1841--1925.

„Az igazakra világosság fénylik a sötétben: attól, a ki irgalmas, kegyelmes és igaz... Mivelhogy sohasem ingadoz: örök emlékezetben lesz az igaz!”
(Zsoltár 112, 4, 6 v.)

Mély megilletődéssel vettük a szomorú hírt, a mi szeretve tisztelt egykori főpásztorunknak Gyurátz Ferenc év. püspöknek váratlan elhunytáról. A mindenható kitürkészetlen akaratában mégis megnyugodva, hálát adunk Istennek, hogy őt nekünk adta. Beteges törékenynek látszó testében erős, szent lélek, melegen érző, imádkozó, könnyörölő keresztény szív lakozott és hegyeket mozgató evangéliumi hit s törhetetlen magyar hazaszeretet lángja lobogott. És mikor megszólamlott Krisztusi igazságokat hirdető, szívbe markoló hatalmas szónoklatával vitte-vonzotta hallgatói lelkét, valláskülönbség nélkül az egy igaz Istenhez, mindnyájunk mennyei Atyjához. — Mi, kik mellette voltunk s tanui lehettünk valóban főpapi, lelkipásztori működésének, mi a kik láttuk mindenkire egyaránt leereszkedő, szívélyes szeretetét, sulyos egyházkormányzati teendői mellett is időt szakítva magának, mint kereste fel hiveit, mint látogatta, vigasztalta és segítette a szegényeket, az özvegyeket s árvákat, miként áldotta meg alkalmi szép versekkel a pápai templom oltárának lépcsőjén térdelő konfirmandusokat, úgy hogy mi káplánok is együtt könnyeztünk sőt zokogtunk az egész gyülekezettel, mi tudjuk mit veszítettünk benne.

A „Lelkipásztor” e szerény folyóiratunk — melynek nemes célját az elhunyt püspök az első szám megjelenésekor azonnal felismerte s annak első üdvözlője (Ezt írta 1924. dec. 4-én kelt levelében: „Őszintén gratulálok a bátorsághoz, melylyel a mai keserves viszonyok között e folyóirat megindítására vállalkozni méltóztatott. Jó szerencsét akadály győző erőt kívánok a munkához. Áldás kísérje nemes törekvését. Három beszédet ide mellékelve az egész Ároni házra Isten áldását kérve — Üdvözetem kifejezésével stb.)” s több szép egyházi beszéd beküldésével támogatója lett — abban kíván emlékének e helyütt hódolni, hogy az előbbi számban ismertetett „Hétköznapi imák” c. utolsó műve legutolsó lapján, egy hajlott koru betegért írt imáját, saját szavaival közöljük s elzokogjuk:

Ima hajlott koru betegért.

Gondviselő Isten, mennyei Atyánk! Te mindenütt közel vagy hivedhez, meghalod a szívéből hozzád emelkedő fohászt, mellyel a szenvedés idején segedelmedért epednek. Kérünk, terjeszd ki jóltevő irgalmadat egy benned bizó öreg szolgádra, kit a hosszú vándorlás az élet rögös útján megviselt s most a súlyos betegség a fájdalom nyilaival ostromol. Az egymást követő napok, éjszakák csak gyötrelmét növelik s ereje gyengül, mint a hanyatló nap sugara. A hit atyai kegyelmedben lelkének utolsó támasza; legyen neki Uram az ő hite szerint. Nyujts enyhülést szenvedő hivednek, hogy egészségét visszanyerve, jó szívével, istenfélő lelkével legyen közöttünk továbbra is élő tanuja jóvoltodnak.

Bölcs végzésed földi életpályánkat a mulandóság határai között mérte ki, rajta előbb vagy utóbb mindnyájan a sírhoz jutunk. Ha úgy határozta el, hogy e megfáradt vándornak napja e nyavalyával alkonyuljon a halál éjjelébe, óh elégeld szenvedését és add meg neki a hosszú küzdelem után a békés pihenést. Bocsásd meg gyarlóságait és a minden halandók útján innét elköltözőnek lelkét fogadd be az üdvözültek honába Szent Fiadért a mi Urunk Jézus Krisztusért, Amen!

Gyurátz Ferenc.

II. Egyházi beszédek s írásmagyarázatok.

Pünkösöd első ünnepén.

(Ap. Csel. 2, 1—12.)

Fáradt vándor halad a kietlen pusztaságon... Homloka verejttékezik az izzó napsütésben, lábait belepi a föld forró pora, gyötrő szomjuság epesztí, a fáradtság ólomsúllyal nehezedik reá, de hiában emeli kezeit lázban égő szemei elé s néz firkészve a messzeségbe, hogy lásson árnyat, ahol megpihenjen, helyet, ahol új erőt gyűjtsön... a csobogó torrás, a hullámozó vitzükör, a hajladozó fák, melyeket maga előtt lát, délibábnak bizonyúlnak, mint hiú álomképek, mint a képzelet légvárai zajtalanúl összeomlanak, de azért csak megy kicserepesedett ajakkal lihegve előre, tovább.... Egyszerre terebélyes fának lombjai tűnnek fel előtte. És ez nem csalóka kép, nem oszlik

szét a levegőbe, hiszen a lombok illatát is feléje sodorja már a szél s ő megújult erővel, reménytől dobogó szívvvel meg mindig közelebb és közelebb. Fáradtságtól és örömtől remegve áll meg árnyékában, reszkető kezekkel szakít a galyak nedvdús gyümölcséből s a pihenését megkezdő kimerültség édes érzetével roskad le a lombok alá, de mielőtt elszunnyadna, gondolataiban szeretettel végigsimogatja a neki enyhülést nyújtó fának minden galyát: áldott a kéz, mely e fát elültette, áldott a föld, áldott az eső, áldott a napfény, mely nagyra nevelte, áldott a törzs, amelyet le nem birt törni a vihar, áldott a villám, mely agyon nem sujtotta, áldott az Isten, aki a megfáradt vándornak ilyen módon erőgyűjtő pihenést szerzett!

Ilyen áldást nyújtó terebélyes fa mindnyájunk számára, Testvéreim, a ker. egyház, melynek megalapítása emlékünne-pét üljük e napon. Igen, amaz első ker. pünkösdőn volt az, hogy a Jézus által elvetett mustármag kihajtott, diadalmasan kiszendült a föld sötétségéből az élet világosságára, nem maradt a tanítványok lelkében a kishitűség, bizonytalanság, erőtlenség héjába zárva, hanem a Szentlélek erejével a lelkesedés pirjaként kiült orcáikra, a hit és bátorság diadalmas tüzeként ott ragyogott szemeikben, nyelveken való meggyőző ékesszólás alakjában kicsobogott ajkaikon, úgyhogy az emberek csodálkozva kérdezték: „Vajjon mi leszen ebből?”

Csudálatos dolog leszen abból! Abból a 12 lelkes apostolból lesznek idővel a keresztyének százmilliói, abból a kicsiny mustárhajtásból oly csudálatos fa leszen, melynek lombjai közt a Szentlélek ereje suhog, beárnyékolja majd az egész világot, nem lesz erő, mely e hajtást megöldökölje, nem lesz annyi vas a hegyekben, amennyivel ki tudja irtani azt a római birodalom fegyveres ereje, nem lesz elég erős Izrael gyűlölete, hogy a föld alá temesse ismét e hajtást, ha egyszer a felszínre jött, nem lesz vihar, mely törzséről lecsavarja, az ég nem küld villámot, hogy agyonsújtja, hanem küld helyette áldott esőt, melengelő napfényt, míg végre az üldözők kezéből kihull majd a fegyver, hogy a megtérés térdrehulló áhítatával ők is megpihenjenek e csudálatos fának lombjai alatt, melynek neve: Ker. anyaszentegyház.... Azután telnek, múlnak az évek, szállnak a századok, a fa pedig tovább növekszik s ha meg is lepi a betegségi gallyait és lombjait, jönnek a reformátorok, hogy Isten gondos kertészeiként ismét megtisztítsák azt. Az évekkel tűnnek a nemzedékek is, az apák nyomait betakarja az idők pora s ösvényükre az unokák lépnek.... így vonul el e fa lombja alatt, mint Istenkéz vontá csudálatos lánc az emberek egymást követő sokasága, mely eleven láncba most te is beletartozol a térnek azon a pontján, ahol ülsz és abban a pillanatban, amit az órád mutat.

Hiszen te is tagja vagy a ker. egyháznak, te is érzed annak áldását egész életeden át, amellyel hiven elkísér bölcsőtől a sírig. Avagy nem áll-e melletted már akkor, amidőn ringani kezd bölcsőd, amidőn öntudatlan homlokodon ott él a születésednek örvendő édes anyai szeretet csókja, nem áll-e melletted, hogy a keresztség szent vizével közvetítse homlokodra az isteni szeretet csókját, nem áll-e koporsód mellett, nem imádkozik-e érted, nem nyújtja-e a hit vigasztalását kedveseidnek, nem ad-e át Isten kezébe, ahonnét jöttél? És életed folyamán, mely a reggel és az este közé esik, nem örködik-e melletted? Amidőn iskolájában vezeti felső lelkedet a szépre, a jóra, az életben boldogítóra; amidőn az evangélium szavára figyelmeztet Isten és embertársaid iránt való kötelességeidre; s amidőn elédbe állítja követendő példaképekül a názárethi Jézust; amidőn int, hogy a tálentumokat, melyeket testi-lelki tehetségek képében Istentől kaptál, megbecsüld, jobbitsd, gyarapítsd; amidőn így a Krisztus zászlaja alatt örökösen hív egy nemesebb küzdelemre, ahol a földi elporló babérok felett ott ragyog az örökélet koszorúja; amidőn emlékeztet bűneidre, felébresztí lelkiismeretedet, mellyel mint félrevert harang kongásával figyelmeztet a veszélyre, amelybe rohanni akartál; amidőn odanyújtja a Krisztus mentő kezét, hogy előtte a porba omolva a mennyek magasságába érezd emelkedni bűnbánó lelkedet; amidőn támogat küzdelmeidben, vezérel tanácsaival, vigasztal bánatodban, letörli könnyeidet a szenvedések idején, aggódik érted, szeret téged, imádkozik érted, hogy vajha uralkodnék benned az erőnek, szeretetnek és józan elmének lelke akkor mindez az áldás olyan rád nézve, mint a fáradt, csüggedő vándornak a fának gyümölcsöt és árnyat adó lombja.

Azért aki a ker.-ségtől elidegenedik vagy a ker. egyházból kiválik, a saját kárára és vesztére cselekszik. Ami saját kertünkbe terem, sokkal gondosabban ápoljuk, mint azt, a ami a kert kerítésén kívül van, jóllehet az is a sajátunk. A keresztség Isten kertje, aki tehát Isten áldásaiban teljes mértékben akar részesülni, az törekedjék arra, hogy Isten kertjéhez tartozzék. Aki nem akar a harcosok seregébe lépni, nem részesülhet a győzők dicsőségében sem. Aki elzárkózik a ker. egyháztól, nem részesülhet annak áldásaiban. A gyöngyöket úgy lehet legjobban megőrizni, ha zsinorra fűzzük őket. Ha egyenként szanaszét hevernek, könnyen elvesz egyik szem a másik után. Aki hiven ragaszkodik a ker. közösséghez, az olyan, mint a felfüzött drágagyöngy. Aki a fonalat széjjeltépi, olyan mint a tékozló fiú, olyan mint a juh, mely elmaradva a nyájtól könnye eltévelyedik. Általában a ker. egyház azon talaj, melyben keresztyénségünk legjobban fejlődik. Egy hősről szól a régi monda, aki egy óriást akart legyőzni. De valahányszor ellenfelét heves küzdelem után a földre dobta, az mindannyiszor felemel-

kedett s újult erővel fogott ismét a küzdelemhez. Mert amint a földhöz ért, titkos erő ömlött a földanyából tagjaiba. A hős ezt észrevette. Ekkor felemelte ellenfelét a levgőbe és így sikerült vele végeznie. Ekként nekünk is van talajunk, amelyből újra meg újra friss erő szívároგ lelkünkbe s ez a ker. anyaszentegyház, a hivek közössége. Jaj nekünk, ha e talajt elveszítettük lábaink alól, mert akkor a bűn erősebb mint mi.

Látván az áldást, melyet az egyház közvetít s a veszélyt, amelynek nélküle ki vagyunk téve, kérdezzük most: micsoda hát neked az egyház? „Egyszerű emlék, érdekes munkatér, hasznos intézmény, kegyeletes régi alkotmány vagy pedig — anya? Igen, anya, aki éretted is szenvedett, mikor lobogtak a máglyák, aki lelkileg hordozott, szült és dajkált téged, akinek a vonásai ott vannak a lelkedben, tanítása, lelke úgy átszötte világot, mint az édes anyád lelke a te gyermekségedet. Anya, akiben feltalálod és áldod, mindazt ami benned jó, akitől mindenedet vetted s aki anyira rád tékozolta mindenét, hogy most teljes mértékben rád szorúlt; reád szorúlt, a te munkádra, támogatásodra, áldozatkészségedre, hogy megajándékozzon téged a szolgálat méltóságával! Anya, akinek vértől patakszik a szive akkor is, ha közömbösen haladsz el mellette, akkor is ha megtagadod.... de soha el nem felejtheted!” (Ravasz). Azt, amit tőle vettél, soha le nem vetkőzheted, mint ahogy a gyümölcs se vetkőzheti le színét és illatát, melyet a napsugártól vett. Nem kell-e kitartanod mellette, ápolnod e kötelekeket vele, nem kell-e időd, lelkesedésed, szereteted, erkölcsi és anyagi erőd, mnnkád legalább egy csekély töredékét neki szentelned, hogy annál hivebben teljesíthesse magasztos hivatását?! Mielőtt a hadvezér seregét csatába viszi, összegyűjti a csapatokat s tisztjeit magához hívja. Elmondja ezeknek a legszükségesebbeket az ellenség hadállásáról és erejéről, a sereg feladatáról és közli velük azon szabályokat, amelyekhez tartaniok kell magukat. Nem azon fordul meg a dolog, hogy egy-két ember vitézül harcoljon, hanem azon, hogy az egész sereg teljesítse feladatát és hogy annak mozdulatai a leggyorsabban és legpontosabban sikerüljenek. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha egyik a másikra támaszkodik s mindegyik tudja, mi kell tennie. Így van ez a lelki harcban, a bűn elleni harcban is. Nemcsak az egyes ker.-nek vannak kötelességei, hanem a ker. közösségnek is. Ezért van szükség a ker. hivek összetartására, hogy a Szentlélek azután az egészet a maga összességében áthassa, hívja, gyűjtse, megvilágítsa, megszentelje és a Jézus Krisztusban megtartsa az egy igaz hitben, amiként a tanítványokat is akkor hatotta át, amikor „mindnyájan egy akarattal együtt valának.”

Az egy pillanatra se idegenítsen el bennünket tőle, hogy vannak benne szentségtelenek, méltatlanok is. Hisz' a legjobb buzatermő földön is van konkoly. A legegészségesebb fán is akad hibás gyümölcs. A ker. anyaszentegyháznak sem csupa jó keresztyének a tagjai. A napot köd és felhő annyira eltakarhatják, hogy nem látjuk többé. Ekként a ker. egyházat is a méltatlanok elfátyolozhatják annyira, hogy szinte alig látjuk, csak hihetünk benne. De a nap sugarai előbb-utóbb mégis csak előtörnek, így a ker. egyház fénye is, legyen bár egyideig elfátyolozva, végezetre mégis teljes ragyogással fog tündökölni. Legyen hát jelszavunk: ha a ker. közösség miérettünk, mi legyünk ő érette! Ha tapasztaltuk, hogy mindenki egyért, legyen egy mindenkiért s állítsuk erőnket az egyház szolgálatába. De ennek megint ne ez legyen a feltétele, hogy a többiek is egészen olyanok legyenek, úgy gondolkozzanak, mint mi. Nézzünk csak körül egyszer a szabadban. Mily különféleképen alkotot mindent Isten. Egyik fa sem hasonlít teljesen a másikhoz, egy bokor, egy ág, de még egy levélke sem. Nem természetes-e tehát, hogy az emberek is különbözök? Miben rejlik pl. a hársfa szépsége? Bizonyára a virágok és levelek alakjának és színének gazdag változatosságában. Így áll a dolog a ker. egyesülettel is. Legyetek bár a keresztyének még oly különbözök is, az mit sem árt, ellenkezőleg e kép, amit ezáltal a gyülekezet mutat, talán még sokkal szebb lesz. Mert hiszen minden különféleség ellenére van elég hasonlóság is, amely mint nagy összhang áthatja az egészet. Habár különbözök is az egyes keresztyének a gyülekezetben, van azért elég egység a különféleségben... mint Pál ap. írja Efez 4, 4—6-ban: Egy test, egy lélek, egy reménység, egy Ur, egy hit, egy keresztség, egy Isten s mindezek mint azégbolt e sokalakú, sokszínű virágot, úgy foglalják egy egésszé össze a hivek gyülekezetét.

Maradjunk hát együtt ebben a szent egységben. Zengjen a közös ének, szálljon a közös fohász, dobbanjanak össze egy hitben, egy érzésben, egy reménységben a szívek, legyünk mindannyian hálásak az egyház gyümölcsöt és árnyat adó lombja iránt. Miként a hálás vándor odairja nevét az enyhet adó fa törzsére, írjuk oda mi is. S legyen a mi irásunk a mi áldozatkészségünk, a mi ragaszkodásunk, a mi szeretetünk, a mi lelkesedésük... óh nem olyanra áldozzuk akkor azt, ami elmulandó, hanem a mi örökkévaló, hiszen miként a multban kiállt e fa lombja minden vihart, ki fog tudni állani a jövőben is, mert koronáját nemcsak a földbeágyazott törzs fogja, de fogja az égben is Valaki, akivel szemben gyöngye a mult, a jövő és az egész jelenvaló világ, aki azt mondotta: Az ég és föld elmulnak, de az én szavaim soha el nem mulnak!

Légy nyugodt küzdő, fáradó Testvérem, az anyaszentegy-

ház fája alatt jó helyen vagy: a földön bár, de mégis *Isten kezében!* Amen.

(A példák egy része Scheller Arnold kátémagyarázatából való.)

Botyánszky János.

Szentháromság vasárnapján.

(Ján. 3. 1—16.)

Testv. az Úrban! A most felolvasott Szentige alapján az *újjászületésről és annak értelméről* fogok elmélkedni.

I. Ez a *Nikodémus*, kiről a mai Szent igékben szó van, Izraelben tanítómester tehát tudós férfiú volt. De tudománya s a tisztelet, mely őt tudós volta miatt körülvette, nem elégitette ki. Érezte, hogy a tudás csak a véges emberi elme határáig tart, de ott megakad. De mi van azután...?! Tudta, mert tapasztalta, hogy a tudás az embert igen sokszor cserben hagyja, még pedig épen akkor, mikor a legnagyobb szükség volna rá.

Azért valami hiányt, ürességet érzett magában. Nem volt nyugta. Elment hát Jézushoz tanácsért, megnyugvásért.

Ma is sokan vannak úgy, hogy mindaz, ami körülveszi őket, amijük van, amit tudnak, az nem elégiti ki lelküket. Talán itt, az Úr házában is vannak ilyenek. Ezeknek a lélekben szomjas embereknek legjobb lelkiismeretük szerint nem adhatunk jobb tanácsot annál, hogy kövessék *Nikodémus példáját: menjenek Jézushoz*. Nála kielégítést nyernek. Lelküket ő megnyugtatja. Békét, reménységet ad. Az ő beszédének világosságában az élet sok értelmetlensége értelmet nyer. Ez pedig többet ér, minden emberi tudásnál. Boldogítóbb minden földi boldogságnál.

Nikodémus éjjel ment az Úr Jézushoz. Nappal az emberek szemeláttára, szégyelte volna, hogy ő, ki Izraelben tanítómester, elmenjen egy egyszerű kőműves fiához tanulni, tanácsot kérni. Vagy talán attól félt, hogy Izrael többi tanítómesterei, a farizeusok bosszút állanak rajta, ha megtudják, hogy az előttük gyűlöletes Jézussal szóba áll.

Volt idő, amikor kicsúfolták és bántották minálunk is azokat, akik az Úr Jézusnál kerestek útbaigazítást, vagy megnyugvást. De ma már látják a legtöbben, hogy ezen nincs csúfolni való, sőt boldog és irigylendő ember az, aki Jézusnál találja meg életének igazi tartalmát, lelkének egyensúlyát. S bár manapság igen nagy a tolongás az élet javai körül, mégis, a mai hányatott életű nemzedék csodáló tisztelettel néz arra, akiről tudja, hogy Jézusban talált nyugalmat. Ösztönszerűleg érzi e világ embere, hogy míg ő a föld javai után való törtetésben csak új gyötrelmeket és új csalódásokat talál, amik által lelke eldúrvul és valósággal elkopik: addig azok, kik Jézushoz mennek, lelki felüdülést és újjászületést találnak.

Nikodémus is lelki felüdülést és újjászületést keresett az Úr Jézusnál. Bizonyára meg is találta.

II. Mit is jelent újjászületni?

Mikor valaki megfürdik, úgy érzi, hogy testben-lélekben megújult. Mikor valaki hosszas betegség után lábadozni kezd s ágyát elhagyja, először pillantja meg a napsütést, a kék eget: úgy érzi, hogy szinte megfiatalodott. Mikor valakinek nagy bánata van s ettől hirtelen megszabadulva, élete öröme forduló: úgy érzi, hogy teste százszor könnyebb, lelke mintha szárnyat kapott volna. Ez mind **újjászületés**.

De az igazi újjászületés a **bűnből** történik. Olvashattunk mostanában azokról a bizonyos halálsugarakról, melyek a magasban szálló repülőgépet leszállásra kényszerítik. A bűnnek is van ilyen halálsugara, mely a lelket magas szárnyalásából leszállásra kényszeríti s a porba nyomja. Ez gyötrelmes állapot. Akárcsak a bánat, a betegség, a tisztátalanság.

De ebből az állapotból nem lehet kiszabadulni böjttel, külső szertartásokkal, egyedül csak a szív megtisztulásával. Amint a folyóvíz — mozgásának erejével — a benne lévő szemetet, salakot kisodorja a partra, akképen kell az embernek is a lelkéből kisodorni a bűnt, hogy ott bent minden tiszta legyen. Ez az **újjászületés**. De ez nem történhetik pusztán a saját akaratunkból, hanem a Szentlélek ereje kell hozzá.

Röviden: *az újjászületés nem más, mint szívünknek megtisztítása, életirányunk megváltoztatása* egyrészt a **bűnbánat**, másrészt a **Szentlélek ereje által**. A Szentlélek Istennek és Krisztusnak lelke, készen áll a segítséggel mindenki számára, csak a bűnbánat és újjászületés után való vágy szokott hiányozni — sajnos — sok emberből.

De ha ez is megvan, akkor, ahogy a Szentírás mondja, meghal bennünk az ó-ember s megszületik az új-ember. Ez a legigazibb boldogságmegkönnyebbülés, megnyugvás.

Saul is így tett a bűnbánat, a tökéletesebb élet után való vágy és a Szentlélek ereje által, a damaskusi úton, egészen új emberré: Pál apostollá.

Van a mai hindú népnek egy nagy keresztény apostola, Simdar Sing-nek hívják. Mikor még pogány volt, az is üresnek érezte a lelkét, teher alatt nyögőnek, betegnek. Szabadulni vágyott ettől a gyötrelmes állapottól. Annyira gyötrődött, hogy már-már a vonat elé akarta magát vetni, hogy végét szakítsa céltalan, gyötrelmes életének. De közben keresztény hittérítőkkal találkozott, akik megtanították rá, hogy a halál nem szünteti meg a lélek gyötrelmét, mert hiszen a lélek nem hal meg és ha itt gyötrődött, gyötrödni fog a halál után is: hanem *a lélek egyedüli orvosa az Úr Jézus*. Aztán olvasta a Szentírást és megnyerte a Szentlélek erejét. És újjászületett: tiszta lett a szíve, megmosta Krisztusnak vérével és a bűnbánatnak

fürdőjével. És boldog lett újra emberré vált. Ilyenekről mondja Jézus a hegyi beszédben: „Boldogok a tisztaszívűek mert ők az Istent meglátják.

III. Igen, ez az újjászületettek boldogsága: Istent meglátni. Azt is jelenti ez másképen, hogy aki újjá nem születik, szívének meg nem tisztítja a Lélek erejével Istent soha meg nem látja!

Te, testvérem, gondoltál-e már arra, hogy neked is meg kellene tisztítanod szivedet? Hogy bensődben neked is új emberré kell válnod? Ha nem, akkor Istent nem látod soha!

Istent meglátni! Hogyan lehet ez? Hiszen Isten lélek! Földi szemmel láthatatlan!

És mégis, bizonyos értelemben minden ember meglátja Istent már itt a földön. De nem egyformán látják. A bűnös ember az ő haragvó arcát látja. A jó ember a nyájas, szerető arcát. Mindenki azt az arcát látja, amelyiket megérdemli.

A parancsot áthágó Ádám, a testvérgyilkos Káin, az áruló Judás az ő haragvó arcát látták.

A mély hitű Ábrahám, a megtért Pál apostol, vagy a hitvalló Luther az ő szeretetétől sugárzó arcát látták.

A magyar nép is látja most Isten arcát. De a haragvó arcát látja, mert hosszú időn át bűnben élt.

Akarod látni testvérem, Istenben a szeretet és kegyelem arcát? Térj meg, tisztítsd meg a lelkedet. Mosakodj meg az Úr Jézus vérében. Közöséges szóval: *javulj meg!* Az Úr Jézussal szólva: *szüless újjá, azaz legyen tiszta a szived!*

Azt gondolod? Hogy ez nehéz? Nem baj, csak *te akard!* A Szentlélek, Istennek és az Úr Jézusnak lelke segít! Nem érted, hogyan? nem is kell értened, csak akarnod! Ennek megértése meghaladja emberi elménket. Hiszen sokszor még földi dolgokat sem értünk, hogyan értenénk a mennyeieket és lelkieket? „A szél ahová fújni akar, fú — mondja Jézus — és annak zúgását hallod, de nem tudod, honnét jő és hová megyen; így vagyton minden, aki Szentlélektől születtetik.”

Amikor betegágyon fekszel, vagy ha sírnod kell, akkor is az Istent látod mint Jób, kit az Úr próbára tett. Ha boldog vagy, munkád sikerül, ha családi életed nyugalmas és örömteli, akkor is az Istent látod: az ő áldásaiban.

Istenlátás az is: megérezni s hinni, hogy Isten intézi a világ sorsát s benne az enyémet, a teidet is. Istenlátás megérezni, hogy Ő benne vagyunk, élünk és mozgunk.

IV. De ez még nem minden. Az igazi Istenlátás nem ez. Ez inkább csak sejtés. Az igazi Istenlátás odaát van, a síron túl. Itt akármilyen sokat tudunk Istenről, akármennyire alávetjük magunkat akaratának, akármilyen boldogok, vagy szerencsétlenek vagyunk, Istent csak homályosan, mintegy tükör által látjuk. De majd *ott*, szemtől-szembe állunk vele. Megértjük

azt, ami itt érthetetlen. Meglátjuk, hogy mind jó volt, amit Isten tett velünk.

Milyen boldogság lesz ez! Ez lesz az igazi újjászületés!

Nem mindenki hiszi ezt. Mert vannak sokan, akik csak azt akarják hinni, amit látnak, amit megfoghatnak; akik annyira átadták magukat, gondolataikat, érzéseiket a testnek, hogy lelküket is valósággal belepte és elvakította a föld pora. Azt mondják ezek: „Én a mennyben sohasem voltam, olyannal sem beszéltem, aki onnan visszajött volna; de a földön itt vagyok, itt ugyancsak érzem, ami fájdalmat okoz, azt igyekszem kikerülni; látom azt is, hogy mi itt a jó, mi okoz élvezetet, azt aztán igyekszem megszerezni. Amit itt megfoghatok, vagy amit értelmekkel belátok, abban hiszek. A többi mind csak képzelődés vagy mese.” Akárcsak Tamás, aki nem akart hinni addig az Úrban, míg újjait bele nem bocsátja sebeibe.

Am legyen az ő hitelenségük szerint! Legyenek boldogok az ő minden láthatatlant tagadó önzésükben! De mi boldogabbak vagyunk ami Istent látó hitünkben. Őket rettenetes összeroppanás érheti, lesúlytó csalódás várja, ha elvesztik azt amit a világ adhat nekik; nekünk azonban még a legmegrendítőbb veszteségeink és csalódásaink után is megmarad a Krisztusunk, akit a hit által látunk, akiről a hit által bizonyosan tudjuk, hogy leszállt értünk a mennyből s oda a Golgotán át vissza is szállt, hogy nekünk az örökkévalóságban helyet készítsen.

Őt kérjük buzgó imában, hogy ama *Vigasztaló Szentlelket* állandóan küldje el hozzánk, hogy újjászületésünk mind teljesebb legyen. Őt kérjük, hogy ama *Vigasztaló Szentlélek* ereje tegyen hívővé minden hitetlent, hogy senki el ne vesszen, hanem örök életet vegyen. Amen.

Hering János.

A belső szobában.

(Szentháromság utáni I-ső vasárnapra Máté VI. 5—6. alapján.)

Kedves testvéreim! Első Adventtől mostanáig az egymásután jövő nagy ünnepeken és a hozzátartozó vasárnapokon főképen arról szoktunk gondolkozni templomunkban ami hitünket az Atya, Fiu és Szentlélek Istenben megerősítheti. A mai vasárnapon kezdődik az ünnepnélküli félév, amikor főképen arról gondolkozunk, ami Istennel, önmagunkkal és embertársainkkal szemben való kötelességeinkre, — tehát hétköznapi földi életünkre vonatkozik. Ezért választottam a mai vasárnapra, az Üdvözítőnek az igazi imádkozásra tanító szavait elmélkedésünk alapigévé.

Mikor még kis gyermekek voltunk, mindannyian jól tudtunk és szerettünk imádkozni. Ártatlan lelkünk öntudatlanul érzett és sejtett olyan imádságot, mely később elhomályoso-

dott mibennünk, melyet aztán lassan és keservesen kellett visszaszerezni, hogy végleg tulajdonunkká váljunk, a visszagondolok gyermekéveimre, elevenen emlékszem arra a határozott érzésre, mely azt sugta nekem, hogy láthatatlan atyai oltalom és felügyelet alatt élek: mindent látó szem tekint reám, bárhol vagyok és bármit csinálok és mindenható kéz borul fölem gyöngéden és melegítőn, mint a két tenyérbe fogott márdarfa fölé, kinek kis szive lüktetését is érezheted.

Óh mennyi félelem is van az életben az apró gyermek számára! Mikor esteledni kezd és a sötétség belopódzik az utcáról és az udvarról a szobába, vagy amikor zúg a szél és rázza az ablakokat, tépi a ház előtti fák lombjait, — valami zörrent vagy pattant a másik szobában, — vagy az édes anyánkat sirni látjuk, vagy felnőtt embereket halottunk indulatosan kiabálni egymásra, — óh ilyenkor az a kis gyermek, — perszem a nagy természetben, — csepség az emberek világában, szorongást érez és ha el tudná pontosan mondani azt, ami megtölti a lelkét ezt kiáltaná: Világosságot akarok, melegséget, véledmet, szeretetet akarok, — az édes anyám ölébe akarok menekülni, hallani akarom azt, hogy Isten szeret, megvéd és nem kell félnem semmitől.

Óh bizony testvéreim, azt mondom néktek: valóban félelmetes az élet, hogy a gyermeki lelkekről, mire felnőttek, letörli ezt a bizodalmas vágyakozást az isteni védelem után, meglátja benne az Istennel való összetartozás érzését, sokaknál el is szakítja és olyan embereket csinál belőlük, akiknek egész önállóságát, büszke öntudatát, az egész étellel és önmagukkal szemben való magaviseletüket csak így jellemezhetem: ezek nem tudnak imádkozni.

Hát olyan nagy dolog az, hogy nem tudnak imádkozni? Igen testvéreim. Mély meggyőződés az, hogy az ilyen emberek tulajdonképpen nem bírnak semmivel. Van lakásuk, van ruhájuk, van mindennap ebéd és vacsorájuk, van egészségük, vannak gyermekeik, van munkájuk, amelyben dolgoznak, és mégis nincs igazán semmijük: szegény és árva emberek ezek. Szegények, mert az élet csak a testi megélhetés alamizsna karaj kenyerét tette a tarisznyájukba, — árvák, mert a mindenek Atyját kifelejtették az életükből. Mennek nyugodtan, talán megelégedetten, talán zugolódva és elégedetlenkedve életük útján és egyszer csak megrázza valami vihar az ajtót és az ablakokat, egyszer csak valami baj éri őket, sötét szobába jutnak és nem fogják tudni, hogy kihez kiáltsanak egy kis biztatás, egy kis fény, egy kis szeretet után...

Mit vesztek el ezek a szegény vándorok? Hitünknek egész lényegét: gyermeki szerelmet és vágyódást mindenek örök és szerető Atyja felé. Elveszítették a Hiszekegy első sza-

vait: Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában... és leperregnek lehullanak utána végig a többi szavak is mind mind egymásután...

Ugyan miben különböznek ezektől azok az emberek, akiknek nagy tömegét Jézus megfigyelte és a felolvasott szent ígéknek jellemezte: ezek a képmutatók, akik szertnek a gyülekezetben és a terek szögletein, tehát a nyilvánosság előtt, tehát a látszat kedvéért imádkozni? Bizony, hogy semmiben.

Ezek a megszokásból, illendőségből vagy odagondolás nélkül imádkozók nem is sejtik, hogy milyen jutalmat vettek el tőlük: azt az Atyai kézzsoritást, mely helyesel vagy megbocsát, — azt az Atyai tekintetet, mely szeretettel és megértéssel néz szívünk mélyébe és melegséget és jószándékot ad további életünkre. Azt a hatalmas és semmivel össze nem hasonlítható nagy érzést, hogy végtelen és örök Atyám van, aki szeretet, — aki tehát mindig gondol reám, aki tehát mindig velem él. *Első tétő nem az...*

Hol van tehát az a hely, ahol mindezt megtalálhatom és elnyerhetem? Meg kell azt nektek is mondanom, testvéreim? Most üzente nektek Jézus: „*Ha imádkozol, menj be a te belső szobádba és ajtódat bezárva imádkozzál a te Atyádhoz, aki titkon van.*“

Ha imádkozni akarok, el kell szakadnom a hétköznapi szobától, az utcai szokásoktól, az alacsony és rossz levegőjű gondolatoktól. Be kell mennem az én belső szobámba. Becsukom az ajtókat és az ablakokat, ahol benéznek és bekiabálnak a lelkembe az emberek, a gondok és a gondolatok. Magam akarok lenni, egészen egyedül. Leszálok lelkem legmélységeibe, mert találkozni akarok az én Atyámmal, — nem vágyban és gondolatban, hanem igazán és valóságban. És amikor kizártam mindent, mindent a lelkemből, akkor azt érzem, hogy lelkem olyan mint a tengérszem, mely messze van a végtelen tengertől, de mindig arról álmodik. És ilyenkor tisztán megérzem, hogy él bent a lelkemben titokzatosan, halkán, de hatalmas erővel egy forró áramlás: Istenhez való tartozásom bizonyossága, vele való rokonságom boldogsága, nyugodt és mély öröm. Most ~~talán~~ még régi, akadozó gyerek-szavaimat: mint kis gyermek állok eléje, dobogó szívvel. Talán csak félmozdulatokban beszélek, de beszélek, mindig bátrabban, mindig őszintébben, előtte való semmiségem és parányiságom érzete mindjobban enyhül, mindig világosabban érzem azt, hogy teljes bizalommal kell kitérnom egész magamat előtte minden takargatás és szégyenkezés nélkül, mert atyai lelket találtam benne,.... ime, mintha otthon volnék és az édes apámnak mondanám el életem sorát, minden panaszomat és minden reményemet.

Igy értsétek, testvéreim, az Üdvözítő áldott utmutá-

sában azt a figyelmeztetést, hogy amikor imádkozol, menj be a te belső szobádba és ott imádkozzál a te titkon lévő Atyádhoz. Igen, az Üdvözítő azt akarja, hogy te is megtaláljad a te Atyádat, azért mondja azt neked, hogy *a te belső szobádba menj: saját lelkedben keresd meg az ott élő Atyát*, találj meg, állj eléje és mondj el neki gyermeki szeretettel, gyermeki őszinteséggel és egyenességgel mindent, mindent. Akkor lesz a te imádságod imádság. Akkor kapsz az ő erejéből annyit, amennyire csak szükséged van, — nem fukarul, hanem bőkezűen, atyai szívvel mérve.

Lehetetlen, testvéreim, hogy a hívő ember mennél többször ne akarjon találkozni az ő Atyjával, éppen azért arra kérlek titeket, hogy engedjétek szívetek ösztönzésének mindannyiszor, ahányszor csak Atyátok felé kíváncozik. Ujabb és újabb erővel, gazdagabbak, nyugodtabbak és jobbak lesztek mindannyiszor, mert ez az, amit Jézus ígér e szavakkal: *A te Atyád pedig, aki titkon néz, megfizet néked nyilván, — ez az erő, ez a nyugalom, ez a jobbulás az, amivel megfizet nekünk.*

Az élet küzdelmeiből és bajjaiból gyermeki vonzódással és vággyal haza-haza kell szaladnunk a belső szobába, megbizonyosodni újból és újból arról, hogy Atyánk él és szeret, oltalmat és erőt ad nekünk. Ne resteljétek tehát soha, soha édes testvéreim, ha lelketekben fel-feltör a vágyakozás ő utána, csak mondjátok ki bátran: világosságot akarok, szeretetet akarok, atyai szívéhez akarok menekülni, vagyis egyszerűen: imádkozni akarok, — mert bizony igaz az, hogy *nem Istennek van szüksége a mi imádságunkra, hanem nekünk magunknak.* Amen.

Budapest.

Kemény Lajos.

Szentháromság u. 2. vasárnap

Lukács ev. 14, 15—24.

Testv. az Úrban! Életünk napjaiban nagy a változatosság. Majd a bőség, majd az inség jegyét viselik magukon. Ha nem járunk behunytt szemmel a világban s visszatekintünk a közelmúltba vagy a jelenre fordítjuk a pillantásunkat, lehetetlen észre nem vennünk, hogy az inség, a nemszeretem napok idejét éljük. Országunknak, hazánknak összeroppanása, összeomlása, csaknem elviselhetetlen szegénységet hozott a lakosságra. Az élet szinte nem más, mint a létért való küzdelem. Az inség, szegénység tán nagyobb, mint valaha. Atyja és anyja gyermeküktől, a gyermek szüleitől, testvérek, barátok, ismerősök egymástól elszakítva. És ez elszakítottság a lélekbe, a szívbe szúrt tör. Ezren és ezren vágyódnak a meghitt otthonba, övéik közé, de — hiába. És ily vágyódó lélek legalább

békesség után áhitozik. De ha maga köré néz csak civakodást, perpatvart, elégedetlenséget lát s úgy gondolja hiába keresne csendességet, békességet, új életerőt adó helyet. De csak gondolja! Csaknem minden falucskában áll egy karcsu, fehértornyu ház. Látod ezt küzdő lélek? Ha igen, oda, abba menj, ha békességet akarsz, az Isten háza az. Haldd meg csengő harangjának hívó szavát s hallgasd hittel a megdicsőített Krisztusról, az örök életről szóló beszédet. Avagy visszatart az Isten házatól messze fekvő hajlékod? Ha igen, vedd kezedbe a könyvek könyvét a bibliát s meríts belőle, mint az örök életre buzgó víz forrásából, vedd imakönyved és olvass belőle áhitattal. Tedd meg ezt, mert nem is annyira kötelességed, mind inkább *szent jogod*, hisz te is hivatalos vagy az ő nagy vacsorájára. E világ csábításai, kísértései ne tartsanak vissza, övének akar tudni téged is az Úr, nem akarja, hogy csak egy is elveszzen az ő juhái közül. Asztala mindig meg van terítve, szeretettel vár. Haldd hívó szózatát

Jertek el, mert immár minden kész!

Vegyük szemügyre

1., a meghívást

2., a meghívás eredményét.

I.

A nagy vacsora rendezője, a szíves házi gazda nem más, mint az örökkévaló, hatalmas Isten. Ismeri népének nyomorúságát, nem is késik a helyzet javítását célzó gondoskodással. Megigérte Izrael népének, az ősatyáknak, hogy az idők teljességében elküldi az ő Egyszülöttjét, hogy megmentse az elmerülöket. Betelt az idő, a Messiás a választott nép között járkel, gyógyítja a betegeket, a szerető szívek teljességéből szól, szája s ő maga az, ki az Atya akaratát hirdetve a nép között, szólja az ígéretteljes szavakat: *Jertek el, mert immár minden kész!* Az Isten szolgája hegyet-völgyet jár keresztül-kasul, látogatja népe országainak helyeit, gyakran megvetés és guny között végzi a reá rótt feladatot, szívvél-lélekkkel dolgozik a nép javán, irányítja fáradhatatlanul a tekintetet arra, ki a nagy vacsorát elkészítette és őt küldötte el a nép meghívására.

Senkit sem hagy ki, mert azt akarja az Úr, az Isten mindenki legyen ott az ő terített asztalánál, palota szülötte ép úgy mint a kicsiny viskóé. A jézusi szeretetteljes meghívás visszautasítására csak megkeményedett szív képes. Hisz oly nyájasan, szelíden hangzik szava, hogy még az sem hagyhatja figyelmen kívül, aki távolságot érez maga és Isten között. Az ő meleg hívó szava kell, hogy elolvassza a jég burkot a szivekről, s odavigye az Isten képét viselő embert a *mennyei javakkal*

megrakott asztalhoz. Éreznie kell, hogy a velük való élés a belső ember növekedését segítik elő, nélkülük a lélek forrongása, nem csitul.

Miként Jézus idejében, úgy ma is terítve van az Úrasztala, a hívó szó ma is elhangzik. Te is, mindnyájan meghivattatunk a szent keresztségben. Ott van asztala mindenütt, hol ketten vagy hárman összegyűlnek az ő nevében, ott van, ahol az evangélium tisztán és igazán hirdettetik s a szentségeket Krisztus rendelése szerint szolgáltatják ki. Papok, tanítók, szülők, nevelők méltóságteli tiszte, hogy mint Isten szolgálói összegyűjtsék a vendégsereget s nyujtsák nékik az Isten ígéje mennyei eledelét. A te ajtódon is kopogtatnak; vajjon megnyitod-e, jó talajra esik-e benned a hívó szó, hozzájárulsz-e hívő lelkednek egyetlen téglájával az Istenországa hatalmas épületéhez? Tedd meg ezt a te lelked jövőjének, üdvösséged érdekében. Halld meg a hívó szót, mert ég és föld Ura téged is ott akar látni abban a közösségben, melynek éltető eleme szeretet, békesség, épülés, egyetértés, abban a közösségben, melyben a munkától fáradt test megújul, a lélek pedig az Isten ígéje páncéljával vértelje fel magát a kísértésekkel szemben való harcra. Ilyen közösség a mi evangélikus, lutheri egyházunk! Mint az Isten beszédének hű sáfára nyujtja néked azt szeretettel. Vajha ne csak név szerint tartoznál ehhez az evangéliumi közösséghez, hanem teljes szívvel, hittel. A hívó szó elhangzik naponkint, hogyan fogadod? mi a meghívás eredménye?

II.

A meghívás megtörtént, Izrael népének, melynek elsősorban szólt, határoznia kellett, elfogadja-e, vagy távol marad a nagy vacsorától. Szomorú, leverő a válasz. Az evangélium azt modja: *és mindnyájan egyenlőkép kezdik magukat mentegezni.* A meghívást annak idejét elfogadták, de amikor arra kerül a sor, hogy meg is jelenjenek, egyik is, másik is kapkodva keresi a kifogást. Egyik a vásárolt szántó földjét akarja megtekinteni, a másik ujonnan beszerzett ökreit akarja kipróbálni, a harmadik már nem is keres igen kifogást, durva hangon, ridegen hivatkozik családi viszonyaira. Ime a válasz, a szíves meghívásra.

Mi is az a szántóföld, az 5 iga ökör, a durva felelet? Nem más mint a földi vagyon, az üzlet, az emberek. Mindezek inkább voltak kedvesek Izrael népének, mint Isten, ki annyiszor oszlatta el a viharfelhőket a nép feje fölött. Előbb vágyva vágyták az Isten fia, a Messiás dicsőséges megjelenését, most hogy közöttük van, nyilaiknak vesszőit ellene irányítják.

És testvéreim, ha mi tartunk seregszemlét a meghívás eredményét illetőleg, talán kedvezőbb kép alakul ki? Mi tartja vissza ma is az embereket a meghívásnak való eleget tevéstől?

mi áll gondolataik középpontjában?; mi az imádásuk tárgya? Pénz, vagyon, üzlet. A földi javakért való csaknem eszeveszett hajsza, egy-egy üzletbe való „belefekvés“, a pénz után való sóvárgás még soha nem volt erősebb, mint épen ma. Az emberiség jó része csak a mammonra tekint, hogy felfelé, a Krisztus keresztjére is jó volna néha-néha egy pillantást vetni, arról nem akarnak tudni. Ezeknek szeretném ez órában, mikor ti a mi Urunk nagy vacsorájában vsztek részt, fülükbe kiálltani: mit használ az embernek, ha mind az egész világot megnyeri is, de az ő lelkében kárt vall, avagy micsoda váltságot adhat az ember az ő lelkéért (Máté 16—16.) Egyáltalában nem jut tékozló életükben eszükbe, hogy e világ és ami benne van, egyszer csak elmullik hogy egyszer ők is az Úr ítélő széke előtt kénytelenek állani? Nem azt akarja ez jelenteni, hogy ne töltsd be teljes hűséggel hivatásodat, elhanyagold a családot, csak azt, hogy ezek ne tartsanak vissza Megváltódtól, sokkal inkább vigyenek hozzá közelebb.

Az egész ószövetségi idő nem más, mint Izrael népének meghívása a nagy vacsorára és most, hogy terítve van, nem akarnak hinni, nem akarnak élni a mennyei eledellel. Nemcsak hogy nem jelennek meg, de még keresztre is feszítik az Úr szent Fiát. És mit tesz mégis az Úr? Amint visszajön a szolga és közli vele a mentegetőzést, haragra gerjed. Vajjon e szomorú eredmény az ő világkormányzói tervének meggyűlöletét jelentse? Nem, távol legyen! Isten országa a zsidók kezéből a pogányok kezébe adatik. Már határozott, utasítást ad szolgáinak: eredj hamar. . . . És íme ők a szegények, kiknek nincs vagyonuk, de istenismeret után szomjuhozó lelkük, ők a csonkák és bénák, kiknek szükségük van az Úrra, ők a vakok, kik az evangélium világosságában akarnak látni, sietnek, örömmel mennek Isten színe elé. A gazdagok nem hallgattak a hívó szóra, a szegények mennek. Szegényes állapotukban nem megérdemelt büntetést látnak, hanem bölcs nevelő eszközt, mellyel magához hívja az Úr őket. Bajuk alázatosakká tette őket, az alázatosság pedig az Istenhez vezető út. Ha részt akarunk venni a nagy vacsorán, lépünk erre az utra, mely a lelki szegényeké. Ne féljünk, ne szégyenkezzünk az u. n. felvilágosított ember gunyja miatt. Csak a hamis tudás és beképzelés teszi az embert elbizakodottá, hogy Isten, imádság, kegyelem után való vágy nélkül éli életét. A hitetlenség ellenére is hangzik a hívó szó: Jertek mert immár minden kész! Meghalljuk-e hívását? Ne keressünk mentséget, ne tartson vissza bennünket semmi, hanem menjünk ujongó örömmel az ő vacsorájára s lesz ideig s örökké tartó boldogságunk Amen.

Hoffmann Ernő,

dombóvári ev. adminisztrátor.

Tavaszi vasárnapon.

Ezs. 40, 7—8 v.

Szeretett Gyülekezet! Testvéreim a Jézusban!

Az életet vizsgáltam, amikor ezt a szent leckét elolvastam. Azt az életet, amelyet mi is élünk, amely elkezdődik bölcsőnk ringásakor s aztán elvezet bennünket utakon és utalan rengetegeken át legtöbbször oda, ahová nem vágyódunk és nem kívánczunk. Azt az életet, amely minden hajnalébredéskor kinyitja rejelmekkel teljes szárnyait s alkonyboruláskor újra csak becsukja nem törődve azzal, hogy mennyi szépséget eltakar és mennyi fényességet homályba borít.

Az életet vizsgáltam.. A mi életünket. Nagy folyóvizek zugása morajlot mellettem, rohantak az élet vizének habjai, én meg egy sziklára ültem, az Ige, az Isten beszédének sziklájára és onnan figyeltem: milyen lesz a víz, ha rámosolyog a verőfény, milyen lesz, ha zápor hull bele, milyen értékeket visz magával, vonulnak-e el felette zivatarok, szivárog-e fel belőle harmatcsepp, amelyből ha az Isten kegyelme megérinti, örökké való mennyei békességet jelentő szivárvány születik meg? Nagy folyók partján erős sziklán vizsgálódtam. És amint a lelkem látásával átöleltem mindent, amit csak látni lehetett és azt a sok képet, amely elém tárult, levittem a szívembe, megkezdődött a tanulás, a vizsgálódás. Mit érnek a képek? Van-e harmónia bennük? Átsugározik-e rajtuk a szépség diadala? Kizendül-e belőlük az örökkévalóság szent himnusza? Van-e bennük erő, hatalom, vannak-e bennük isteni szikrák, amelyek által tündökölnek akkor is, ha sötétség borul rájuk? Ott a szívemben kerestem, kutattam, vizsgálódtam és amint egyre szomorubban kezdtem belátni, hogy hiába való minden, egyszerre csak meglíbbent egy kicsike szellő és vigyázó, csendes érintésére megzörrent egy kicsike megsárgult falevél.

Nem néztem többé a folyóvizekre! Azt is sajnáltam, hogy eddig is rájuk néztem. Szennyes zöld áradásuk elvitte sok-sok sugarát szememnek, amelyet máshová kellett volna küldenem. Csak hadd rohanjanak a habok, nem törődöm többé velük. Minden gondolatomat lefoglalja az az Irás, amelyet a sziklakövön látok. Nézzétek Ti is és olvassátok: „Minden test olyan, mint a fű és annak szépsége, mint a mezőnek virága. Megszárad a fű, leesik a virág, amikor az Urnak szele fuvall arra. Bizony olyan a nép, mint a fű. Megszárad a fű, a virág lehull, de a mi Istenünk beszéde megmarad örökké!”

Vajon mit gondoltok, miért olvastam és miért mondom néktek ezeket? Azért édes Testvéreim, mert mulandóságból az örökkévalóság felé vágyódom és mert tudom, hogy a ti lelketek is állandóan tele van ezzel a szent vágyódással. Ne nézzetek hát az életre, annak zugó és morajló áradására, örökkévalóságot

nem találtok abban. A ti lábotok alatt is megzörrennek a megsárgult falevelek. A ti arcotokat is megérinti az elmulás szelölője. Akik nem is olyan nagyon régen dalos ajakkal virágos utakon jártak, nemsokára haldokolnak, akik nem is olyan régen boldogok voltak, nemsokára nem mosolyognak, akik nem is olyan régen sirva panaszkodtak, nemsokára odajutnak, ahol többé nem fáj semmi. Elvisz az áradás mindent, ami ebből a világból és ebből az életből való! Mázsás sirköveket is elmozdítanak és idővel szétporlasztanak az élet vizének erős habjai. Minden, minden olyan, a fű és annak szépsége, mint a mezőnek virága!!

Örökkévaló értéket a fűben nem találsz és a mező virágának szépsége csak ideig-óráig tartó. Ma még gyönyörködsz benne. Odatűzöd a szived fölé, avagy koszorut kötsz belőle holnapra elszárad, meghal benne az élet és ha van benned egy kis jóérzés, csak sajnálkozni tudsz azon, ami előbb még gyönyörködtetett, avagy talán meg meg is siratod!!

És mindennel így van, nemcsak a virággal! Amikor van benne élet, szép és értékesnek látszik, de amidőn megszűnik a szívnek dobogása és megtorpannak az élet nedvei, élet arcából halál arca léssen, virágzásból, tavaszról szíromhuulás, szomorú, bánatos ősz, lelkeket dermedtő hideg téli élettelenység. Az ifju is olyan gyenge lesz, mint az aggastyán... még a kezét sem tudja felemelni, még a szemét sem tudja kinyitani, ha az Ur szele fuvall arral!

Az életet vizsgáltam, amikor a szentleckét olvastam. Boldog vagyok, hogy a nagy rohanásban odaülhettem a sziklára és tinéktek is szólhattam. Hallgassatok és figyeljétek, nézzetek és lássatok. A tavasz elsuhan felettetek a nyár is elhullatja sugarait, figyeljétek és vigyázzatok. Meneküljétek a rohanó áradásból... üljétek ti is oda arra a sziklatetőre, amely nem más, mint az Isten beszéde és tudjátok meg: minden, minden elmulik, de a mi Istenünk beszéde megmarad örökké.

Talán nem olyan jó a sziklán ülni, mint a habokban játszózni. Talán nem lehet annyit örülni és annyit kacagni, mintha a habokon utaznátok. De ne törődjétek ezzel! Aki az örökkévaló ígén él és áll, az az ember örökkévaló fundamentomra vetette az ő életét, arra a fundamentomra, amelyet soha senki el nem pusztíthat.

Virágokat nyíló tavasznak drága idejében prédikálom néktek ezeket. Habok között vergődő, keresztek alatt roskadozó emberek! Vigyázzatok és tanuljátok meg: „Minden test olyan mint a fű és annak szépsége, mint a mezőnek virága. Megszárad a fű, leesik a virág, amikor az Urnak szele fuvall arra. Bizony olyan a nép, mint a fű. Megszárad a fű, a virág lehull, de ami Istenünk beszéde megmarad örökké!” Amen.

Szombathely.

Schöck Gyula,
ev. püspöki másodlelkész.

Aratás kezdetén.

Beszédvázlat június 28—29-ére. (Joel 3, 13; Máté 9, 35—38.)

K. T! Édes magyar hazánk, amint tudjuk, legnagyobbrészt földművelő állam. Va^gyis ez alatt az értendő, hogy népünk anyagi megélhetésének feltételét, jövedelmét, jobbára a gabona-termés képezi. S most a midőn erdeinknek, bányáinknak, ipartelepeinknek legnagyobb részét az ellenség megszállva tartja, s az adó, jóvátétel óriási teherként nehezedik reánk, kétszeresen fontos reánk nézve a földnek *okszerű* megművelése után, a termés mennyisége és minősége. Aratás kezdetén vagyunk. Szemeink ott csüngnek Isten áldásán, emberek verejtekkel szerzett munkájának gyümölcsén, az aranykalászos hullámzó gabonaföldeken.

Mint minden évben, úgy most is az aratás kezdetén, elmélkedjünk az aratásról. Van 1. *földi, testi aratás* és van 2. *meny-nyei, lelki aratás*. A földi, a föld terményének, a gabonának learatásáról szól Joel próféta, a lelki, a lelkek és szívek aratásáról pedig az Ur Jézus Krisztus.

I.

A *földi aratás*, a gabonának learatása, a kenyér, szükséges a testnek táplálására és fenntartására. A kenyér, a ruha s az evvel kapcsolatos egyéb anyagi kérdéseknek a különböző társadalmi osztályok között közmegelegedésre megoldása, a népjóléti közegeknek főgondját képezi. Engedje az aratás Ura, a jóságos Isten, ki eddig vetéseinket megőrizte, hogy a földnek gyümölcsét erőben, egészségben learathassuk és úgy a magunk, mint pedig másoknak is, kik még szegényebbek, még nagyobb inségben tengődnek, hasznára és ellátására fordítsuk. Joel prófétával mondjuk: „*Eresszétek néki a sarlót, mert megérett az aratni való!*”

II

A földi, testi aratás mellett van egy még fontosabb aratás, a *lelki aratás*, a lelkekben s hivekben a hit, szeretet, áldozatkészség, békesség, alázatosság, a hála és hűség kalászainak learatása, melyet az Úrtól nyert megbizatus tolytán, kellő tanítás és példaadás után különösen a lelkészeknek, mint jó pásztoroknak kell végezniök. A szentíge szerint, midőn Jézus körüljárta a városokat és falvakat, megtekintette az imaházakat és iskolákat s hirdette az evangéliumot, gyógyította az erőtlenekeket, s látván a szétszórt sokaságot, mely olyan volt mint a pásztor nélkül való juhok, így szólt tanítványainak: „*Az aratni való sok, de a munkás kevés.*” Nincs a gyülekezetekben, filiákban, nagy szórványaikban pásztor, s ahol van ott maga kevés, még a legnagyobb hittel, idealizmussal megáldott buzgó pásztor ereje is kimerül és megörlődik a hitetlenség és közöny, vala-

mint az evangélikus, lutheri egyházat kikezdő szekták elleni küzdelemben. Meg kell kettőzni a pásztorokat és tanítókat a templomokban és iskolákban. A földi, a gabona aratásnál ott dolgozik kora reggeltől késő estig a család örege és ifja. A lelki aratásnál, legalább a hivek jobbjai: a gondnokok, presbyterek, a nőegyletek, ének és ifjusági egyletek vezetői jöjjenek, de gyorsan s önzetlenül a jót akaró, lelket menteni kész pásztorok segítségére s ne sajnálják azt a pár percet, azt a kis áldozatot, saját evangéliomi egyházuk javára, Isten országának gyarapítására fordítani. *„Kérjétek azért az aratásnak Urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásába.”* Amen. Z.

III. Alkalmi beszédek és elmélkedések.

Lelkészek urvacsoráján.

A „MELE” bpesti ülésén, 1925. IV./28.

Kedves szolgatársaim a Krisztusban! Mindnyájatok előtt ismeretes, hogy amikor a próféta látja Izrael sóvárgását a váltságra, azzal a magasztos szózáttal biztatja népét: *„Kelj fel! Vigasztalódjál. Mert eljött a te világosságod és az Úrnak dicsősége rajtad feltámadott.”* (Izaiás. LX. 1.)

Mintha a mi korunk is új világosságot keresne. Nagy a lelkek sóvárgása, fájdalmas jajkiáltása, egyre hangosabb vágyakozása a szabadulás, a váltság után. Ma még csak homályos sejtelem él a lelkekben, homályos sejtelem egy jobb korszak után, a melynek el kell jönnie, — még csak tapogatózva keresik az új, a boldogabb élet útjait, de az az érzés, hogy ennek a jobb és tökéletesebb kornak el kell jönnie, egyre eleveőbb erővel tör magának utat a szívekbe.

Az „Isten titkainak a sáfárai” tisztában vannak vele, hogy ez az új, tökéletesebb és boldogabb világ, a jobbkor, a mely után buzgó imádság epedez százezrek ajakán: csak a Krisztusban köszönthet reánk. De azért érzik ők is, érzitek ti is — kedves szolgatársak, a kik meg nem szünő hittel és lelkesedéssel prédikáljátok a Krisztust, azt, a ki megfeszítettett, hogy koronként még nektek is szükségetek van arra, hogy a ti szíveteket az Üdvözítővel összefüző kapcsok megújíttassanak, megeleveníttessenek. S ez az oka annak, hogy ma itt e szent helyen, a testvérközösség meghitt körében az Úr oltára körül gyültünk egybe új világosságot vinni a mi szíveinkbe, megújult kegyelmet a mi életünkbe.

*

Ezen az alapon a hit és a szeretet ünnepére gyültünk ma össze. A hit ünnepére, a mely mindig a Jézus érdemére és di-

csőségére néz s mint örök fényforrásban, ebben világoskodik bűnbánattal, megtéréssel, engedelmességgel és az örök kegyelembe vetett gyermeki reménnyel. Es a *szeretet* ünnepére, a mely megbocsátva és feledve az egymástól szenvedett, emberi gyarlóság — okozta sebeket, méltatlanságokat és bánatot, ahhoz az örök szeretethez igyekszik felemelkedni, a mely mindent lát és az igazán megtérőknek mindent megbocsát.

A hit és aszeretet eme megszentelő mélységeibe szükség nekünk, az evangélium hirdetőinek elmerülnünk, mert ha hivatásunk lényegéhez képest azt kívánjuk, hogy a reánk bízott nyáj tagjaiban kialakuljon a Krisztus, Őt előbb önönmagunkban kell kialakítanunk. Óh és te, gyarló halandó, a ki természetétől fogva a bűn átka alatt nyögsz, s érzed a te tagjaidban a test törvényét, a mely te benned tusakodik a lélek törvényei ellen, — te gyarló halandó, nevezzenek bár az Ige hirdetőjének, a Krisztus szolgájának, az Úr apostolának, a nyáj pásztornak, mondd, hogy a mikor hű pásztornak, élő templomnak, meg nem izetlenülő sónak, Isten serege tükörének és soha el nem halványuló világosságnak kell lenned és példaként kell tündökölnöd beszédben, nyájasságban, szeretetben, lélekben, hitben, tisztaságban (Máté V. 16, I. Péter V. 3, I. Thim. IV, 12): óh mondd, hogy alakíthatnád ki magadban a Krisztust, ha nem a hit erejével, a mely meggyőzi a világot (I. Ján. V. 4), a mely Istennek ajándéka a mi váltságunkra, megigazulásunkra és újjászületésünkre, Istené, a ki parancsolta, hogy a sötétségből világosság legyen, a ki Ő maga ott fénylik a mi szívünkben, hogy a Jézus Krisztus orcáján megismerjük az ő dicsősége világosságát és azt közölni tudjuk másokkal is. Óh bizonyára csak a hit erejével tud a mi lelkünk felemelkedni e szentséges magaslatokra, a hit erejével, a mely az apostol szeretet, ha képmutatás nélkül való „szentséges hit”: *bizonyos meggyőződése* válik a kegyelem felől, a melyet Isten az ő egyetlenegyszülöttjének érettünk való szenvedésében és ártatlan halálában ad. Óh ma tehát, a mikor tisztább szivre, boldogabb életre sóvárgó érzülettel közeleedtünk a mennyei kegyelem forrásvízeihez, hogy azokban lelkeiteket a bűnbánat, a komoly megtérés, és igaz újjászületés szándékával megfüröszsük, — ma öltse fel lelkünk *a kegyelemből való megigazulás palástját a hitnek az erejével*, hogy az Úr ígérete szerint hit által vehessük a bűnbocsánatot és az üdvösséget és meg is tartván a hitet, mint a Krisztus jó vitézei, vitézkedhessünk az ő országa diadalára.

Am ez ünnepi órában szükséges nekünk elmélyednünk a *szeretet* mélységeibe is. Úgy érzem — kedves szolgatársak — egyszer-egyszer a mi pályánkon is gyümölcsötlenül marad a hit. Olyan, mint a kiszáradt fa, a mely koronájával még az ég felé kapaszkodik, de gyökérzete már meglazult, ágai töredező félben s aztán a legelső komoly vihar mindenestől kitépi a

földből. Mert a hol a hit meg nem termi a szeretet gyümölcsét, a hol a hit nem munkás a szeretetben, — nem más az — mint gyümölcstelen, gyökerevesztett fa, nem más az, mint mindössze külsőleges, át nem érzett, meg nem értett, nem igazi, nem keresztyéni, nem krisztusi hit, a melynek egyedüli jogosultsága az írástudók és farizeusok, az álszenteskedők és képmutatók lelki vonásainak a szótárában van. Nincs evangélium — szeretet nélkül. Nem lehet hinni Istent és nem szeretni őt. És nem lehet szeretni Istent, felebarátainkat pedig gyűlölni. Nem lehet az Úr országa javára maradandó alkotó munkát végezni a szeretet nélkül. Csak a szeretet örök, mert Isten a szeretet. A ki a szeretet királyi törvénye ellen vét, vét az az Isten ellen, mert vét az Istenség lényege, vét az Örökkévalóság lelke, vét az Úr Jézus Krisztus ellen, a kit a mennyei Atya az ő örök szeretete megpecsételésül és szent valóságául adott e világra. Minden hitnek, minden törvénynek, minden parancsolatnak bevégezése és teljessége a szeretet. Minden parancsolat ebbe van belefoglalva. Több dolog az igazságnál, — mert az evangélium szerint még az igazságot is szeretetben kell követni, — főbb dolog a tudománynál és betűhítnél, mert a köteleesség köteléke és mert — ismétlem — minden élő és gyümölcsöző — és nem farizeusi, nem képmutató, nem álszenteskedő hit a szeretet által cselekszik. Ahoz a szentséges égi küszöbhez, a mely mögött az itteni kegyelem titkai rejtőznek, szentségtelen lélekkel közeledik az, a ki szeretet nélkül igyekszik feléje. Mert egyedül a szeretet váltott meg minket és a szeretet fedezi a mi vétkeinket. Ehez a szeretethez pedig csak a szereteten át vezet hozzá az út.

Óh azért a hit mellet öltjük lelkünkre a szeretet palástját is. Akkor kedves lesz az Úrnak a mi imánk, bűnbánatunk, megtérési szándékunk, új kegyelem, új élet, új világosság, jobb kortáni sóvárgásunk és egész újjászületett életünk.

Hívő és szerető evangéliumi lélek! Kelj fel és világosodjál, mert ime eljő tehozzád a te világosságod és az Úrnak dicsősége te rajtad feltámadott. Töredelmes szívednek épít s új oltárt tiszta bűnbánatban, hitben és szeretetben s az ő kegyelme és dicsősége feltámad a te szived ez új oltárán is.

Geduly Henrik,
ev. püspök.

Lelkész házasság kötésekor.

(Esketési beszéd Luk. X. alapján.)

Kedves Testvérem! A világ felfogása szerint ez az óra az örömnak, a diadalmas szeretetnek és a boldogságnak órája, de én azt olvasom a ti szívetekből, hogy ti ezt minden örömn túl nagyon-nagyon komolynak érzitek. Amikor így álltok ide az Úr oltára elé, hogy elfordulva mindattól az érdeklődéstől, öröm-

től és jókivánságtól, ami e templomot is betölti, — csak azt látjátok, csak arra néztek, akié nemcsak ez a templom, hanem minden-minden áldás ezen a világon, — úgy érzem, hogy a ti elkomolyodott szívetek előtt fel kell fednem ennek az órának számotokra való minden rejtett, mély öröme igazi jelentőségét.

Ide kísér téged, kedves testvérem, a távollevő édes anyának és testvéreidnek Isten áldását kérő imádsága s téged, kedves testvérem, mindkét édes szülőd és testvéred imádsága. S mindegyik imádság nemcsak a neki első percétől féltett és szeretett gyermekére és testvére kéri az áldást és a boldogságot, hanem az új gyermekekre és az új testvére is, hogy ti ketten boldogítva egymást, boldogítsátok mindkét családi életet, mely most általatok összefonódik s öröme bánatra egyesül. A ti szívetekben is ott suttoz az imádság, mikor a boldog szerelem szívében át egymásra Isten áldását és oltalmát kéritek. És végül, ha az isteni kegyelem áldása függne az áldást kérő hitétől és őszinteségétől is, — az én szíveimből is a legtisztább és legőszintébb kérés száll érettetek a minden áldások atyjához, hogy e tisztán, és igazán szerető jószándékkal, eltelt s nekem is oly kedves két életet tartsa meg az Ő védelmének szárnyai alatt.

És ezekkel az áldó kérésekkel elbocsáthatnánk máris titeket az együttvaló új életre, hogy szeressétek és boldogítsátok egymást. De a ti házasságkötéstek a mi szemünkben kiemelkedik azok közül, melyeket innen az életbe elbocsátani szoktunk. Titeket itt látva és ismerve azt az utat, melyre most léptek, — ellenállhatatlanul az a kép merül fel előttünk, melyet Lukács ev. X.-ik fejezetének olvasásakor látunk, amikor az Üdvözítő kettőnként küldi el tanítványait az emberek közé, hogy önmaguk életén és magatartásán keresztül megvalósulva mutassák mindeneknek az ő tanításait, hitnek, szeretetnek, békességnek és jóságnak példaadó cselekedeteiben.

Kedves testvérem, szolgatársam az Úrban, két nappal ezelőtt újabb templomot és újabb gyülekezetet kaptál az anyaszentegyház fejétől s annak a szolgálatára esküdtél. Kedves testvérem, menyasszony, amikor te most komoly és szent eskű által odakötöd magad Krisztus egyik papjának életéhez, odakötöd magad ahoz az eskühöz is, mely két nappal ezelőtt a sziráki templomban hangzott el. Ti ketten együtt egymás boldogításán és szeretésén kívül Krisztus híveinek egy gyülekezetét is szívetekbe fogadni s *nekik a papi családi élet által az evangéliumot ékesszólóan hirdetni tartoztok.* Ez a szent komoly és mégis örömteljes hivatás a mai naptól fogva elválaszthatatlan a ti életetektől. Ezért érzem én úgy, mikor most itt álltok, hogy Isten színe előtt összekapcsolva kettőtök életét, együtt induljatok oda és abba az életbe, hogy *itt most a tanítványküldésnek ünnepélyes órája van.* Hiába való a papnak legszebb prédiká-

tiója, ha a papné csak hallgatója és nem megvalósítója annak. Hiábavaló a papné szelidsége, jósága, könyörületesége, ha nemesítő példáját saját otthonában nem tudja eleven valósággá tenni. A papi házban felcsattanó haragos szót az egész faluban meghallják, a papnak és a papnénak minden mozdulatát és viselkedését az egész falu figyeli. *Kettőtök együtt való életének méltóvá kell tehát lennie arra a bizalomra, mellyel egy gyülekezet odabizta vezetését a ti szívetekre.*

És mert minden jó és minden rossz, amiből együtt az emberi életnek összetevődnek, a családi életben kezdődnek meg s lesznek áldássá vagy átokká, — és mert minden családi élet mindenben a tiétekre fog hivatkozni, valóban nem hasolatként csupán, hanem komoly valóságként kell előttetek állani annak felismerésének, hogy nektek kettőtöknek a tanítványüldés felemelő hivatásának tudatával kell megérkezni hiveitek közé. És hitem szerint ebben van ennek mostani órának rejtett, de igazi örömteljsége, — ennek a közössé való hivatásnak mélyen boldogító jelentősége. Nem hogy nehezzé, hanem könnyebbé kell tenni ennek a ti új életeteket. Még jobban, még bensőbbben, még megértőbbben, még segítőbbben, még áldozatkészebben kell szeretnetek egymást, mint bárki másnak, — mert titeket most azért küld oda az Úr, hogy amit szívetek amugy is parancsol nektek: az őszinte igaz szeretet és hűséget egymás iránt, — a gyermeki bizalmat a mennyei Atya iránt, — a forró tanítványi ragaszkodást az egyetlen Mesterhez, — nemcsak magatok boldogítására, hanem az Ő megbízásából mások jobbítására is cselekedjétek.

A szülők és testvérek áldásán, minden titeket szeretők jókívánságain és magam őszinte áldó kérésein kívül azt is érezétek meg mindnyájan, testvéreim, akik itt vagytok e templomban, — e két egybeforrt szível együtt, — hogy az Üdvözítő láthatatlan áldó kezei is föléjük vannak terjesztve s a kettőnként elküldött tanítványokhoz intézett szavak is hangzanak, megáldás és buzdításképen:

„Menjetek el, elbocsátlak titeket. Amely házba bementek, először azt mondjátok: Békesség e házon, — és szálljon arra a ti békességetek. — Gyógyítsátok a betegeket akik ott lesznek... Aki titeket hallgat, — engem hallgat meg...

Halljátok az Üdvözítőt szívetekben, édes testvéreim? Óh milyen kimondhatatlan öröm, hogy saját boldogságotokat az Ő munkájának áldásai közé állította bel... Engedelmeskedjétek neki egész szívetekkel, — Ámen.

Budapest.

Kemény Lajos.

Elesett hősök emléktáblája leleplezésekor.

(Jel. 2, 10.)

Kedves Honfitársaim! Testvéreim a Jézus Krisztusban! Nincs borzasztóbb a háborunál!... Mily óriási harcba, erő-kifejtésbe, másrészt mennyi fájdalomba s könnyhullatásba kerül egy-egy háboru. Könnyebb háborut kezdeni, mint azt dicsőséggel befejezni.

A világon eddig a legnagyobb harc az a háboru volt, amelyet egyetlenegy ember vivott, a világ legnagyobb ellenségével szemben. Ez az ember, amaz igaz ember, Isten fia, Jézus Krisztus volt és az ellenség, amellyel szemben harcolt s amely felett diadalt aratott: a *bűn* és a *halál*. A küzdelem, a háboru vége felé úgy látszott, Jézus a csatát elvesztette. Irigy, önző, nagyszámu ellenségei bevádolták, megrágalmazták, halálra ítélték, tövissel megsebeztek, a golgothai kereszten testét megtörték, sziklasirba tették. Ámde nagypéntek után harmadnapon a sirról legördült a kő: feltámadott, ellenségein diadalmaskodott. Hogyan? ... Miért? Mi volt oka diadalának? ... Nem más, mint harcának, küzdelmének *igazságossága* és az a *hűség*, amelyet az igazság, az eszme, Isten szent ügye iránt mindvégig tanusított. Népét, hazáját szerette s embertársaiért, érettünk, megváltásunkra kész volt önmagát is feláldozni. S mi volt hűségének végső jutalma: az *örökélet*. Amit mondott és tanított önfeláldozó életével is megvalósította: „*Légy hű mindhalálig s neked adom az életnek koronáját!*”

Mint villám csapott le az égből 1914 június 28-án a borzalmas hír, hogy Szerajevóban az osztrák és magyar trónörökösét és szeretett nejét gyilkosok golyója találta. És pár napra rá kirobbant a harc, megkezdődött a világháboru. Mentek a katonavonatok, a halálvonatok. Elmentek apáink, drága magyar fiaink, városok és faluk legszebb daliái, kenyérkeresőink, reménységeink...

... És harcoltak, és küzdöttek és véreztek a magyarok, a honvédek a hazáért!... Mindenütt ott voltak, mindenütt hősök voltak, mindenütt hűeknek bizonyultak!... S mi volt a vége? ... Nagypéntek ... Golgotha ... tövis, kereszt, megcsonkítás, vér ... halál. Mint kifosztott élettelennek látszó hulla, mint szirmaitól megtépett virág hever a sirban „Isten kalapjának bokré-tája” drága, szép Magyarország.

... És óh, mennyi a hősi halott! Óh, mennyi az özvegy, az apátlan árva, ki most is könnyezve gondol a messze, messze tájra, honnét drága Urát, jó édes apját várja, ... de hiába várja ...

De ime ma úgy érzem, úgy hallom, megmozdultak a Kárpátok bércsei, a Doberdó sziklái, a Drina és Piave hullámai s feltámadott hőseink utra indultak s úgy látom, már itt is vannak, szivünk szeretete, a hálás emlékezet ide hozta, ide von-

zotta őket. Nézzétek nevük ragyog, tettük világít; hűségük jutalma el nem marad ... ők élnek s élni fognak örökkön örökké. Az Ur Jézus is így szól: „Aki megtalálja az ő életét, elveszti azt és; és aki elveszti az ő életét én érettem, megtalálja azt.” (Máté 10, 39.)

Töröljétek le azért könnyeiteket, ne sirjatok, ne aggódjatok! Higgyetek Istenben, fogadjátok meg Jézus parancsát: a szeretetet, könyörületet s hűséggel teljesítsétek kötelelességeiteket, ha haza áldozatot kér tőletek.

És ha most, a sok veszteség, véráldozat, megcsonkítás és megaláztatás után reménytelennek is látjuk a magyar jövődőt, ne féljünk, mert hisz ez csak látszólagos. Mily reménytelennek látszott csüggedő kis hivei szívében Jézus áldozati halála a véres Golgothán! ... S volt-e áldozat, melyből annyi áldás *kegyelem és életbizonyosság* áradt volna ki az egész emberiség üdvére és boldogságára, mint Jézus áldozati halála. Nagypéntek után kell, hogy Húsvét következzen, a feltámadás, élet, újjászületés, a haza iránti kötelelességteljesítés, a *hűség után, az örökélet koronája*, mert mint a költő is mondja: „Az nem, nem lehet, hogy annyi szív hiába onta vért s keserűben annyi hű kebel szakadt meg a honért!” ...

Ebben a hitben, én, mint az Ur Jézus Krisztus hivatalos szolgálója, megáldom e hősök emlékoszlopát a szentháromság egy Isten nevében: az Atyának, a Fiúnak és Szentlélek Istennek nevében.

Mi Atyánk vigasztalj meg, töröld le könnyeinket! Óh irgalmazz nekünk! Áldd meg magyar hazánkat ... óh add vissza hazánkat! Amen.

Vértesi Zoltán.

Egyéb textusok hősök emlékoszlopa leleplezésekor.

a) I. Sámuel 7, 12. Sámuel a filiszteusokkal való háboru után Mispa és Sen között egy emlékkövet állított fel. A háboru után, az elesett hősök emlékére N. község lakóinak áldozatkészsége is egy emlékkövet (emlékoszlopot) állított fel. *Mi ez az emlékoszlop?* 1. *Sírkő* (melyre könnyeinket hullatjuk. Hőseink holttesteit hazahozatni s temetőnkben élően eltemetni nem tudtuk, másrészt sokan jeltelen sirban nyugosznak, azért ime itt hőseink sirja, közös temetője s rajta sírkő, mit a kegyelet emelt), 2. *diadalkő* (mely felé hálánk zsolozsmája száll s melyre büszkén s azon szent reménységgel tekintünk, hogy hőseink vére nem hullott hiába, lesz még Isten népének szombatja).

b) Róm. 6, 23. *Mit hirdet az emlékoszlop?* 1. A *bűnnek* (a háboru oka az önzés, a bűn), 2. a *halálnak* (a bűnnek zsoldja a halál, a bűn miatt ártatlanoknak is kell sokszor szenvedni) és 3. az *életnek* (Istennek kegyelme megjelent a Jézus Krisztusban, aki hisz a Krisztusban és hű ő hozzá s kötelelességét egyház, haza s embertársai iránt nemcsak a béke, de a harc és megpróbáltatás napjaiban is híven teljesíti, még ha meghal is él) hatalmát.

V. Z.

Május utolsó vasárnapjára elrendelt elesett hősök emlékünnepe.

Beszédvázlat. (I. Tess. 5, 18.)

Azt mondják hálátlan a világ, hálátlanok az emberek. Valóban, — ha bölcs vezetőink, hatóságaink nem figyelmeztetnének a hála lerovására bennünket — az élet örömei, a napi gond és munka közepette könnyen elfeledkeznének arról, amelyről elfeledkeznünk nem volna szabad t. i. a világháboruban elesett magyar hőseink iránt kegyeletes háláról. Pál apostol azt mondja: *„Mindenben hálát adjatok, mert ez az Isten akarata.“* Bizonyára ennek alapján avatta az 1924 : XIV-ik törvénycikk május utolsó vasárnapját, mint a *„Hősök emlékünnepe“* nemzeti ünnepé és rendelte el a m. kir. minisztérium 2519/925. M. E. sz. végrehajtási utasításában, hogy az egyes felekezetek templomaiban a község lakói, a helyőrség s az ifjuság bevonásával ünnepi istentisztelet tartassék.

Ez évben éppen pünkösdi vasárnapjára esett e nemzeti ünnep. Nem csupán a külső, írott törvény tiszteletreméltó, de rideg parancsa, hanem a pünkösdi szentlélek ihlette benső szívrünk sugallata hozott ide össze bennünket pünkösdi vasárnapjának délutánján, hogy a világháboruban elesett hősi halottak iránti hála és kegyeletünket kifejezzük.

Hogyan fejezzük ki kegyeletes hálánkat hősi halottaink iránt? Úgy, hogy

1. *Nevüket áldva emlegetjük,*
2. *Példájukat hiven teljesítjük.*

I.

Nevüket áldva emlegetjük. Amint a Krisztusi hit vértanuinak (István diakonus, Husz, Savonarola, Zwingli, Gusztav Adolf, Gregori, gályarabok), úgy a magyar haza hősi halottainak neveit is örzi a hálás emlékezet. Egy Petőfi Sándort, Zrinyi Miklóst stb. elfeledni nem tudunk. Aki a magyarok iránt megérett szívrrel volt s érte valamely áldozatot hozott: annak nevét a magyar el nem felejtí. Habsburg Erzsébet királyné nevét nemcsak az „Erzsébet királyné fáí“, de mi magunk is áldva emlegetjük. Hát akik életüket és vérüket adták a hazáért?!... A nemrég lezajlott világháboruban elesett hőseink nevét, hogyne emlegetnők. Ime itt is, most is felolvasom neveiket (a lelkész az emléktábláról leolvassa a hősök nevét.) Könnyezve, sirva borulunk e márvány siremlékre. Igaza volt a költőnek, midőn megjósolá: *„Hol sirjaink domborulnak unokáink leborulnak s áldó imádság mellett mondják el szent neveinket“*... Szent neveik nem csak itt e márványoszlopon csillognak felénk, de be vannak vésve, ott ragyognak Istennél az élet könyvében kitörölhetetlenül.

II.

Példájukat hiven teljesítjük. Nevüket cselekedetük nemes példájuk aranyozta be: a rendületlen magyar hazaszeretetet, engedelmesség, tekintélytisztelet, a kötelességtudat, a magyar vitézség, az önfeláldozó hősiesség. A legszebb példa az önfeláldozás. Az önfeláldozás feltétele az életnek. A legnagyobb áldozat az életnek és vérnek feláldozása. Amde nincs élet, életáldozat nélkül. Éltünket is szülőanyánk élete kockáztatásával nyertük. Örököltünket is csak a halál árán nyerhetjük el. Meg kell halni a bűnnek, hogy újraélhessünk. „Élek pedig nem én, hanem a Krisztus él én bennem.” Ha élni akar e hon, s a magyar naggyá lenni, úgy egész énüket, személyüket, életüket, vagyionukat odaadni kész hősökra van szüksége! Olyanokra, mint voltak ők, a magyar honvédek, kik példájukkal világoltak. Jelszavuk nem az volt: „Ubi bene ubi patria”, hanem „Hazádnak rendületlenül légy hive óh magyar ... a nagy világon e kívül nincsen számodra hely, áldjon, vagy verjen sors keze itt élned, halnod kell”. Ha példájukat az önfeláldozó hazaszeretemben követjük s az elesett hősök ama özvegyeiről és árváiról, kik valóban segélyre szorulnak istápoljuk, akkor rójuk le igazán halánkat a hősi halottak iránt, akkor ez a nemzeti ünnep a halottakra valóban kegyelet és tisztesség, az élőkre üdv és nyereség leend.

V.

IV. Lelkésztendői. Egyházi és iskolai Élet.

VI. Reggeli levél.

G y e r m e k v é d e l e m

Igen tisztelt szerkesztő ur!

Nemzetünk jövője, reménysége: *a gyermek.* A gyermeket ápolni védeni testét, lelkét megmenteni elsőrendű szent kötelességünk. Pécs dunántúlnak legnagyobb és a kultura magas fokán álló városa tiszteletreméltó és követésre méltó akciót kezdett a gyermekvédelem terén. A „Dunántúl” című lapban egyik május-i számában ezeket olvassuk:

„A mai élet megijeszti az élőket. Az öngyilkosságok, rémtettek, véres tragédiák korszakát éljük. Az ujságok révén naponként csaknem megszakítás nélküli folytonosságban jut el a csendes otthonokba egy-egy szörnyüség az emberi bűnöknek. Megijedünk a borzalmasságok sokaságának láttára, s mintha csak inogni éreznénk a becsületes élet biztonságát, mintha csak sötét bűnök felhője borítaná a láthatárt, aggódva nézzük a jövőt. Kérdés-kérdés után tólul az ajkunkra vajjon, hová fajul az emberi érzés, hová sülyed az élet, mi lesz velünk maroknyi

magyarokból, ha a büntetteknek ilyen járványa pusztít? Keresve kutatjuk az okokat háborukban, forradalmakban, gazdasági viszonyokban pedig az okok ott vannak az elnevelt, vagy nem nevelt embereken. A mai kor embere rohanva járja az élet rögös utját és nem ér rá semmire. Nem ér rá vallásosnak lenni, nem ér rá szeretni, nem ér rá jót tenni. De nem ér rá arra sem, hogy az apró emberkének fejlődő lelkét idomítsa. Es ebből a rá nem éréből születnek a bűnök és az élet borzalmas tragédiái.

Az újságíró szeme előtt és tolla alatt összefutnak a mai élet bűneinek változatos sokaságai s megrázzák a lelkét, összezoruló torokkal segítségért, ostorért szeretne kiálltani, de míg egymásmellé rójja a betűket, megpihen a felzaklatott lélek és a segítséget már nem kívülről várja, hanem önmaga és a vele együttérzők munkájától, nem az ostornak érzi a hiányát, hanem annak a szerető szónak, amely odasimul a gyermek szívéhez, annak a gyengéd kéznek, amely a meginduló gyermeket visszavezeti a jó útra. Így hangzott el a kiáltó szó a Dunántúl hasábjairól azok felé, akik velünk éreznek és gondolkodnak s így alakult meg, vasárnap az a gyermekvédelmi szervezet, amelyet semmi egyéb nem köt össze, mint a gyakorlati életben mindenütt, ahol csak alkalom és mód kínálkozik szeretettel nevelni a gyermeket és a fiatal lelkeket fogékonnyá tenni a szépre, a jóra. Ehez nem kell egyesület, nem kell alapszabály, nem kell tagsági díj csupán csak egy kell: szeretet.

Szabó Géza a Dunántúl munkatársa az akció kezdeményezője ismertette a gyűlésen a gyermekvédelmi szervezet célját és annak elérésére kínálkozó módozatokat. Rámutatott arra, hogy a gyermekek lelki züllésének megakadályozására, most már nem elégséges a cikkezések és beszédek orvossága, hanem a tettek operációjára van szükség. Ezért alakul a gyermekvédelmi szervezet. Tagja lehet minden megbízható jó magyar nő és férfi. A tagok a rendőrség által láttamozott igazolványt kapnak. Teendőjük az, hogy ott ahol az utcán megfordulnak, a garázdálkodó, káromkodó, cigarettázó, rossz könyveket olvasó gyermekeket figyelmeztessék, ha kell megdorgálják, súlyosabb esetekben, pedig a rendőrség elé vigyék. A szervezet 20—25 tagja állandóan szemel tartaná különösen a külvárosokat, a Balokányi-ligetet, a mozik bejáratát és más a gyermekek által kedvelt helyeket. A szervezet behálózna az egész várost, hogy az utcán rakoncátlankodó gyermekek lehetőleg állandóan felügyelet alatt lehessenek. A szervezetnek nincs tisztikara, nincs alapszabálya. A tagokat a szeretet és a közös cél kapcsolja egymáshoz. Időnként értekezletre jönnek össze, hogy tapasztalataikról beszámoljanak.

A nagy figyelemmel hallgatott előadói előterjesztés után Török Lajos rendőrfőtanácsos, a kapitányság vezetője szólalt

fel. Az államrendőrség részéről melegen üdvözli a nemes gondolatot és megígéri annak legmesszebbmenő támogatását. Ez a támogatás kétféle lesz. Először támogatja magát a szervezetet céljai elérésében, másodszor a szervezet tagjainak munkáját azzal kívánja megkönnyíteni, hogy a rendőrség által látamozott igazolvánnyal látja el őket.

Madarász József ipartestületi elnök szól az iparostanoncokról akik legjobban ki vannak téve a züllés veszélyének, majd a rossz könyvek elleni harcot ajánlja a szervezet figyelmébe.

Oberhammer Antal főjegyző, nemzetgyűlési képviselő a város közönsége nevében szeretettel üdvözli a mozgalmat, amelyet a város minden erejével támogatni fog. A gyermek a nemzet jövője. Nem szabad sajnálni semmi áldozatot, ha a gyermekről van szó. Egy kép jut az eszébe, mikor a nagy város forgalma megáll egy percre, mert a rendőr egy gyermeket vezet át az utca túlsó oldalára. A kép címe: a gyermek őfelsége. Ez a kép lebegjen a szervezet előtt, amelyet a maga részéről is melegen üdvözöl és támogat.

F. Futima Sarolta egyik másik könyvkereskedés kirakatára hívja fel a figyelmet, amelyben a rossz könyveket és az erkölcstelen levelezőlapokat teszi közszemlére. Erre többen felajánlják szolgálatukat.

Vajjon mi lelkészek s tanítók mit tettünk városainkban, községeinkben a *gyermekvédelem* terén? Tettünk-e komoly lépéseket aziránt, hogy minden községben *ovoda*, vagy legalább is *nyári menedékhely* a község áldozat készségéből (ne várjunk mindent az államtól, az állam mi vagyunk!) felállitassék, hol vannak azok a községi elüljáróságok, éjjeli őrök, a kik az estét átrikácsoló, züllésnek induló, erkölcstelen, durva és tiszteletlen növendékifjakat megfélemeznék s erkölcsi kordába tartanák? Tegyük már mi is valamit, álljunk a pécsi gyermekvédelmi akcióhoz hasonló szolgálatra, *mentsük meg gyermekeinket!*

Szerkesztő urnak kész hive:
Predikátor.

V. Törvények és rendeletek.

1. 8000/1925. II. sz. V. K. M. leirata szerint *kongrua, családi pótlékot* élvező lelkészek 1925. évre *igényjogosultságukat* *junius* havában, további évekre vonatkozólag további intézkedésig minden év *junius* és *december* havában helyhatósági bizosnvtvány beküldésével közvetlenül a vallás és közokt. min. II. ügyosztályához el ne mulasszák érvényesíteni. (Lásd. részletesen a dunántúli püspök 1. sz. körlevelét.)

2. 37600/VI. 1925. népjóléti munkaügyi min. r. *hadirokkan-*

tak, hadiözvegyek, hadiárvák ellátása újabb megállapítása végett június 15, az igénymegállapító eljáráságnál jelentkezzenek.

3. *Siketnémák*, kik tanításra alkalmasak, felvétetnek Budapesten, VIII. Festetich-u. 3. sz. a. állami intézetben. Segélyszerű folyamodványok május 30-ig.

4. M. kir. honvéd *Ludovika Akadémiába* felvétel végett teljesen díjmentes helyre, kérvények m. kir. honvédelmi miniszternek címezve f. évi aug. 1-ig. Felvilágosítást az Akadémia parancsnoksága ad.

5. *Vakok* felvétele szegedi vakok intézetében 1925./6. tanévre zenei, szék, s kosárfonó iparra kiképzésre 14—35 évesig. Kérvények aug. 1-ig.

6. 1907. 27. t. c. 30. §. szerint az iskolaszékek a tanítói állomásokon történt bármiféle *személyi változást*, tanítói állások beszüntetését, újak rendszeresítését 15 nap alatt a kir. tanfelügyelőnek tartoznak bejelenteni. Mulasztók a 20 korona ötvenszereséig büntetendők.

VI. Szerkesztői üzenet.

Örömmel hozom e lap előfizetői s olvasói nagybecsű tudomására, hogy a mint a címlapon már olvasni méltóztattak, a „Lelkipásztor” társszerkesztőjéül sikerült a budapesti fasori egyház igazgató lelkészét *Kémény Lajost* megnyerni, kinek eddigi munkássága, csak garanciául szolgál lapunk színvonalának emelésére. Általa az ő kerületéből is mindig többen és többen csatlakoznak e nagy áldozattal, de lelkes örömmel fenntartott, Magyarországon egyedüli ág. h. ev. egyházi gyakorlati havi folyóirat önzetlen munkatársai táborába.

A júliusi és augusztusi együttes számba június 15-ig kérem a dolgozatokat. Kérek Luther négyszázados házassági jubileumára, aug. 20-ára nyári vasárnapokra aratási hálaadó, szenthár. u. 6,7,9—15 beszédeket.

Dunántul egyetemi nyomda R. T. Pécs, a hol a Lelkipásztort nyomatják a mai számhoz egy-egy *családi törzskönyv* lapot mellékelt mutatványként. Ily lapok megrendelhetők bármily számban e lap szerkesztőségénél. Ára darabja forgalmi adóval 300 kor. — Ily külön álló lapok (tehát nem bekötve) a legalkalmasabbak a törzskönyvek elkészítéséhez.

A krasznójarszki hadifoglytábor története Stessel Ernő ezredes kiadásában megjelent számos képpel és táblázatos kimutatással. Ezen igen értékes mű nem csak a volt hadifoglyokat, hanem az ott elhunyt fogoly bajtársak hozzátartozóit is érdekli. Ára 110.000 korona. Megrendelhető a „Kisgazdák Lapja” kiadóhivatalában, Pécssett, Rákóczi-ut és Siklósi-utca sarkán.

Cipő

*szükségletét
szerezze be*

TURUL

cipőgyár R. T.

*fióküzletében PÉCS,
KIRÁLY-UTCA 15. SZ.*

*Turul cipő most is
a legjobb és legolcsóbb!*

Angster József és Fia

orgona és harmóniumgyár Rt.

PECS.

Készít uj
organákat
és harmo-
niumokat a
legtökélete-
sebb rend-
szerben. El-
vállalja or-
gonák át-
építését lég-
nyomat u
cső rend-
szerrel, tel-
jes javításo-
kat, tisztítá-

sokat és hangolásokat.

Uj homlokzatsipokat a legrövi-
debb idő alatt készít.

HA SZÉPEN SZÓLÓ

HARANGOT

AKAR RENDELNI

FORDULJON AZ

ECCLÉSIA HARANGMŰVEKHEZ

Budapest IV. Irányi-u. 27. szám.

Telefon: József 152—15, József 148—24, József 148—25.

Tiszta fémből, hangvilla szerinti pontossággal, messzeható és so-
káiig bűgő harangokat bármely súlyban és hangnemben 6 hét alatt
szállít. — Rendelések felvételére kérjen díjtalan szakértői kiszállást

RIEGER OTTÓ

ORGONAGYÁR
BUDAPEST,

X., SZIGLIGETI-U. 29. SZ.
(Rákosfalva). Tel. J. 93—45.

UJ
ORGONAKAT,
valamint hom-
lokzat-sípok
szállítását és
orgonajavítá-
sokat mérsé-
kelt árban,
szakszerű és
művészi kivi-
telben elvál-
lalunk.

Futász János

óras- és ékszerész

Pécs, Irgalmas-u. 2.

Karika gyűrűk

nagy választékban, divatos min-
táiban. Arany, ezüst ékszerek,
valamint arany, ezüst nikkell
és acél zsebórák. Fali és eb-
resztőórákban nagy raktár. Régi
ékszertárgyakat, avagy törtara-
nyat és ezüstöt becserélek, vagy
magas áron beváltok.

Zsoldos tanintézet!

az ország legrégebb közép-
iskolai előkészítő intézete. A
legjobb sikerrel készít elő
magánvizsgákra, érettségire.

Összefoglaló tankönyv

a középiskola négy alsó osztá-
lyának teljes tananyaga két
kötetben.

Algebra és geometria

a középiskola teljes tananyaga oly-
módon feldolgozva, hogy tanár nél-
kül is megtanulható.

Megrendelhetők: Budapest,
VII. Dohány-utca 84. szám.

Telefon József 124—47.

Államgépgyári

gőzcséplőkészletek,
„Asira“ gőzcséplőkészle-
tek, szalmakazalozók,
Lóherefejtők stb. stb.

és az összes mezőgazdasági
munkálatokhoz szükséges leg-
jobb gyártmányú mezőgazdasági
gépek és eszközök u. m.

ekék, vetőgépek, boro-
nák, fűkaszalók, arató-
gépek, répa és szecska-
vágók, daraólk, mor-
zsolók, rosták stb.

állandóan raktáron vannak.

Ajánlatokkal és felvilágosítások-
kal készséggel szolgál

A Magyar Kir. Államvasutak
Gépgyárának Vezérügynök-
sége Budapest.

**A „Hangya“ Termelő Értékesítő és fogyasztási Szövetke-
zet A Magyar Gazdaszövetség Szövetkezeti Központja-
BUDAPEST, IX. Központ-utca 32-34. sz.**

A gazdasági megerősödésnek, a földmivelés és kisipar boldogul-
lásának, az ország régi erejében való talpraállításánál legbiztosabb esz-
köze a szövetkezeti szervezkedés.

A „Hangya“ központ alaptőkéje jelenleg 17.000.000.000 korona.

A „Hangya“ szövetkezetek száma Csonkamagyarországon 1950.
1924. évfolyamán a „Hangya“ szövetkezeteknek szállított gazda-
sági és háztartási cikkek értéke 550.000.000.000 korona.

Magyarország megújulásának és gazdasági függetlenségének tesz
szolgálatot minden magyar, aki „Hangya“ üzletrészeket jegyez. Egy drb.
üzletrész 12.000 korona.

Kormányrendelet értelmében a „Hangya“ központ a szövetkezetek
utján áruelölégbetéteket is elfogad tagjaitól, könyvecskék ellenében, a
legkedvezőbb kamatoztatás mellett.

Folyószámlabetéteket is elhelyezhetnek a tagok, a Hangya köz-
pontnál igen kedvező feltételek mellett. Hosszabb időre lekötött összegek
után magasabb kamát jár.

A tagok idegen pénznemekben fekvő tőkéit megőrzésre átveszi a
„Hangya“ központ s utánuk előnyös kamatot fizet.

Hamerli József

vasnagykereskedő

Pécs, Király-utca 9. szám alatt.

Telefonszám 3. és 888.

**Cement, betonvas,
vasgerendák.**

Konyhafelszerelések.

*Épület vasatás. :: Kertészeti
cikkek. :: Mezőgazdasági gé-
pek, gépolaj, gépzsir, S K F
golyós csapágyak.*

Tejgazdasági felszerelések, gépek.